

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-51-4-6>

УДК 351.71:338.242

Н. М. БОНДАР

докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри економіки
Національного транспортного університету,
Україна, м. Київ

e-mail: ruta2000@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8254-2449>

ResearcherID: <https://www.researcherid.com/rid/C-5991-2016>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219468426>

В. Ю. УМАНЦІВ

здобувач освітньо-наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 051 «Економіка»
Національного транспортного університету,
Україна, м. Київ

e-mail: vladonuman@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3071-7622>

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН¹

У статті досліджено розвиток державно-приватного партнерства в системі економічних відносин. Проаналізовано особливості теоретичних і практичних аспектів розвитку державно-приватного партнерства. Встановлено, що використання різних форм державно-приватного партнерства дає змогу забезпечувати реалізацію функцій

¹ © Бондар Н. М., Уманців В. Ю., 2022. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

держави. Розкрито напрями впровадження державно-приватного партнерства як інструменту активізації взаємодії держави та приватного капіталу. Визначено, що державно-приватне партнерство є перспективним інституційним інструментом, використання якого містить потенціал підвищення ефективності та забезпечення найповнішого використання можливостей соціально-економічного розвитку на основі поєднання ресурсів державного сектору та суб'єктів приватного підприємництва.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, держава, приватний капітал, проекти.

JEL Classification: E61, H54, O38, R58.

Постановка проблеми. Поглиблення глобалізаційних процесів у XXI ст. ознаменувалося розгортанням нового етапу взаємодії держави як суспільного інституту та приватного капіталу, що зумовлено глибинною трансформацією та економічною адаптацією до новітніх умов. У контексті глобалізаційних процесів трансформуються традиційні форми співпраці держави та приватно-підприємницького сектору. Розвиток методологічних платформ активізації економічної співпраці між приватним капіталом і державою є однією з центральних проблем як у теоретичному вимірі, так і в практичному сенсі. Незаперечним є положення про те, що потенціал розвитку приватного підприємництва може бути використаним повною мірою на основі його поєднання з можливостями держави як активного суб'єкта економічних відносин.

Важливість поєднання приватної ініціативи та потенціалу держави посилюється також і у зв'язку з тим, що лише власне ринкові механізми розвитку не завжди можуть забезпечити повне використання всіх ресурсів і забезпечити багатогранні потреби суспільства. При цьому державно-приватне партнерство відкриває напрями впливу на всі соціально-економічні процеси. Спроможність національної економіки розвиватися в умовах поглиблення зазначених глобальних трендів значною мірою визначається дієвістю та глибиною співпраці держави та приватного капіталу. У цьому зв'язку слід звернути увагу й на те, що саме державно-приватне партнерство зосереджується на можливостях поглиблення трансформації економіки в контексті як конкретних інституційних форм, так і поведінкових явищ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика державно-приватного партнерства дедалі більше зацікавлює науковців і практиків з огляду на її перспективність. У статті В. Козюка (V. Koziuk), Ю. Гайди (Yu. Hayda) та О. Шиманської (O. Shymanska) розкрито зміну підходів до трактування держави добробуту в контексті не лише розширення горизонту регулювання ринкових процесів, але й становлення якісних інститутів та ефективного

врядування [1]. Н. Резнікова (N. Reznikova), В. Панченко (V. Panchenko) та О. Іващенко (O. Ivashchenko) дійшли висновку про те, що сучасна економічна політика ґрунтується на гнучких підходах до використання інструментарію фіскального та монетарного регулювання [2].

Поступ економіки відбувається в умовах стрімкого поширення інформаційних технологій, перманентного зростання суспільних потреб, ускладнення можливостей забезпечення ефективного поєднання складових сталого розвитку, посилення вимог до гармонізації національних і глобальних інтересів. У цьому контексті В. Липов (V. Lypov) указує на те, що проведення економічних експериментів дає змогу запропонувати напрями, інструменти мінімізації непередбачуваних наслідків економічних перетворень [3]. Т. Пікетті (T. Piketty) у фундаментальній книзі «Капітал у XXI столітті» аналізує широкий спектр проблем розподілу багатства й еволюцію ролі держави у згаданих процесах [4]. Р. Шарма (R. Sharma) робить спробу визначити, які саме країни стрімко розвиватимуться у найближчому майбутньому та якою при цьому буде роль держави в їхньому розвитку [5].

Д. Стадвелл (J. Studwell) досліджує основні підйоми виходу на траєкторію стійкого розвитку багатьох країн Азії. ВУчений робить висновок про те, що такі країни, як Японія, Південна Корея, Тайвань, Малайзія та низка інших, вийшли на шлях стійкого зростання завдяки активній ролі держави в економічних процесах [6]. Ч. Наїр (Ch. Nair) здійснив спробу обґрунтувати перспективи поєднання потенціалу держави та приватного підприємництва у досягненні цілей сталого розвитку [7]. Лауреати премії Шведського центрального банку з економічних наук на честь Альфреда Нобеля А. Банерджі (A. Banerjee) та Е. Дюфло (E. Duflo) у книзі «Дієва економіка для важких часів» визначили вектори поступу економіки з урахуванням цілей сталого розвитку та забезпечення стійкого економічного зростання, що перебувають у площині поєднання можливостей держави та приватного капіталу [8]. Водночас проблематика дослідження державно-приватного партнерства у системі сучасних економічних відносин потребує ґрунтовного аналізу.

Формулювання цілей. Мета статті – проаналізувати сутність державно-приватного партнерства у системі економічних відносин.

Виклад основного матеріалу. Можна стверджувати, що держава і суб'єкти приватного капіталу на основі використання своїх можливостей формують своєрідну синергію взаємодії, що дає змогу активізувати економічний розвиток, забезпечити надання широкого спектру послуг і досягнути цілої низки соціально-економічних цілей (рис. 1). За сучасних умов обмеженості фінансових ресурсів актуалізується питання застосування моделі державно-приватного партнерства як способу реалізації різноманітних програм. На основі

такого партнерства здійснюються інфраструктурні проєкти, зростає технологічний рівень економіки, впроваджуються новітні рішення, збалансовуються ризики.

Рис. 1. Суб'єкти впливу на взаємодію держави та приватного капіталу (складено авторами на основі власних досліджень і узагальнень)

Домінуючі у світовому просторі глобалізаційні процеси зумовлюють активізацію співпраці, що формує певні переваги й вигоди на тлі внутрішньої взаємодії. За умов поглиблення глобалізаційних процесів для реалізації потенціалу співпраці держави та приватного капіталу необхідними стають щоразу нові інструменти. При цьому слід брати до уваги особливості ринкового потенціалу й на основі цього повною мірою використовувати можливості держави. Наукові здобутки в царині активізації співпраці держави та приватного капіталу стали придатними для практичного застосування, а прикладні результати слугують стимулом до проведення подальших теоретичних розвідок і експериментальних пошуків у подальшому. Саме зазначений вектор віддзеркалює сферу формування і розвитку державно-приватного партнерства [9].

В умовах обмеженості бюджетного фінансування для реалізації різних масштабних проєктів органи державної влади різних рівнів вимушені акти-

візувати свої зусилля щодо пошуку нових, альтернативних механізмів залучення фінансових ресурсів. Однією з альтернатив при цьому може бути успішно апробована в багатьох країнах світу форма фінансування важливих проєктів на засадах використання державно-приватного партнерства. У найбільш загальному вигляді таке партнерство передбачає співпрацю органів державної влади та приватного сектору щодо реалізації спільних заходів, розподілу повноважень між партнерами під час реалізації конкретних проєктів. Угоди державно-приватного партнерства активно застосовуються в багатьох країнах [9; 10].

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що державно-приватне партнерство є доволі широким поняттям і охоплює різні форми співпраці державного і приватного секторів. При цьому перший є замовником певних робіт (послуг тощо), а другий – їх виконавцем. Співпраця між цими сторонами здійснюється в межах різних організаційно-правових моделей. Предметом державно-приватного партнерства є спільна реалізація різних заходів на засадах поділу завдань і ризиків між державним і приватним партнерами, а сфера такої співпраці здебільшого обмежена національним правовим полем. Поняття державно-приватного партнерства трактується також як система відносин держави і бізнесу, як конкретні проєкти між державними та приватними партнерами, як форма співпраці, як альянс, як соціальний інститут, як форма ринкової взаємодії, а також як особливий механізм [10; 11].

Різні підходи до розуміння поняття державно-приватного партнерства свідчать про його багатогранність і багатоаспектність. Державно-приватне партнерство охоплює широкий спектр угод між державою та приватним сектором, що спрямовані на використання виробничої та соціальної інфраструктури й надання державних послуг. При цьому характерними рисами такого партнерства є те, що воно відображає модель взаємодії держави та приватного капіталу на основі об'єднання їхніх зусиль, ресурсів і розподілу ризиків. Метою державно-приватного партнерства є реалізація найбільш значущих проєктів через взаємодію на довгострокових засадах [11; 12].

За змістом і багатьма результатами державно-приватне партнерство має спільні риси з угодами на виконання певних робіт. Однак відмінності перебувають у площині управління відповідними проєктами та змісту угод між державою та суб'єктами приватного капіталу в моделі державно-приватного партнерства. Реалізація проєктів державно-приватного партнерства дає змогу забезпечити низку переваг із позиції як державного, так і приватного партнерів. При цьому йдеться про можливість дострокового завершення низки важливих проєктів загальнодержавного, регіонального чи місцевого значення завдяки залученню не лише бюджетного, але й приватного фінан-

сування, розподіленню ризику між державним і приватним партнерами з урахуванням конкурентних переваг кожного суб'єкта, а також одержання синергетичного ефекту на основі поєднання можливостей держави та приватного капіталу [12].

Активний розвиток державно-приватного партнерства в багатьох країнах зумовлений перш за все перспективами залучення фінансування для реалізації проєктів у таких сферах, як будівництво, житлово-комунальне господарство, транспортна інфраструктура, медицина, промисловий сектор, туристично-рекреаційна сфера. Такі проєкти реалізуються в межах стратегічних напрямів державної політики, що й визначає потенційні напрями державно-приватного партнерства. Зазначене партнерство формується в системі певного інституційного середовища й на основі взаємодії системи інтересів державного та приватного секторів, а також мотиваційних чинників багатьох суб'єктів економічних відносин (рис. 2).

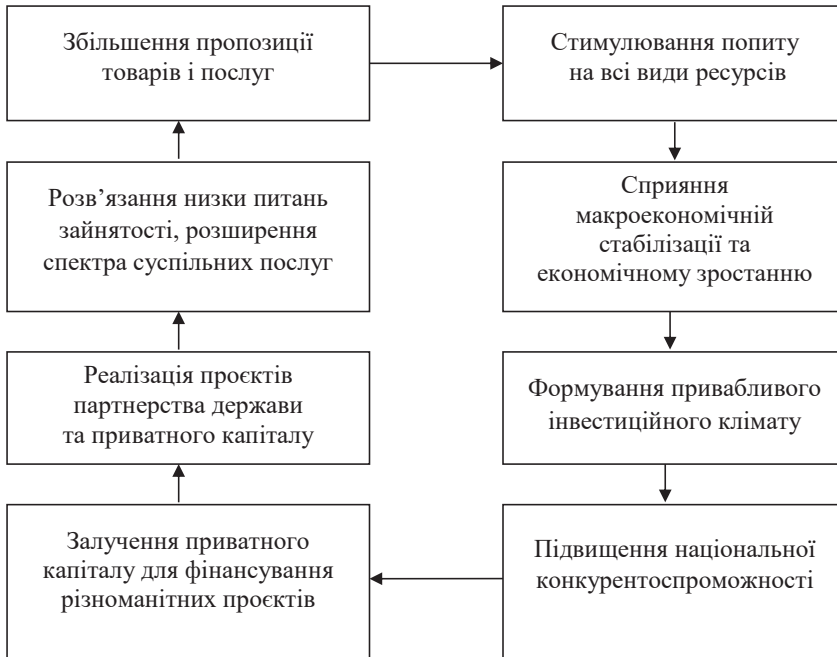

Рис. 2. Вплив державно-приватного партнерства на економічний розвиток (складено авторами на основі власних досліджень і узагальнень)

Державно-приватне партнерство є дієвим механізмом розв'язання різних завдань державного сектору з використанням приватного капіталу. В умовах обмежених можливостей залучення необхідних інвестицій для реалізації суспільно значущих проєктів на загальнодержавному, регіональному чи му-

ніципальному рівнях цей вид партнерства нерідко є єдиним реальним механізмом активізації економічної діяльності. Окрім економічної мотивації, перевага від співпраці між державним і приватним партнерами пов'язана із цілою низкою економічних ефектів і суспільним розвитком загалом (табл. 1). Вступаючи у відносини державно-приватного партнерства, суб'єкти таких відносин мають змогу реалізувати важливі суспільні ініціативи, які окремо кожен із них не зміг би здійснити, досягнути синергетичного ефекту (оскільки ефект від спільної діяльності буде вищим, ніж за умови реалізації аналогічних ініціатив окремо), забезпечити підвищення ефективності використання ресурсів, забезпечити поширення знань, досвіду, технологій та інновацій на основі найкращих практик та інструментів реалізації проєктів [12; 13].

Таблиця 1

Економічні ефекти внаслідок поглиблення співпраці держави та приватного капіталу*

Показник	Економічні ефекти
Економія трансакційних витрат	Сприяння торгівлі, спрямоване на скорочення витрат на переміщення товарів
Економія від масштабу	Взаємна гармонізація, спрямована на підвищення економії від масштабу на основі розширення спектра товарів і послуг
Зниження рівня політичних ризиків	Збільшення прозорості та прогнозованості політичного клімату на основі розширення співпраці, оскільки політична взаємодія сприяє зростанню очікуваної рентабельності інвестицій
Стимулювання конкуренції на внутрішніх ринках	Зниження вхідних бар'єрів, розвиток конкурентного середовища, сприяння сумлінній конкуренції
Витрати на надання суспільних благ	Зниження витрат на надання суспільних благ
Сприяння політичним реформам	Створення механізму, який дозволяє державі дотримуватися зобов'язань щодо врахування як національних, так і міжнародних інтересів

* *Примітка:* складено авторами на основі власних досліджень і узагальнень.

Переваги, що виникають із застосування державно-приватного партнерства, розглядаються як із позиції перебігу відповідних проєктів, так і з позиції отриманих результатів. Для забезпечення їхньої ефективності слід не лише залучати до них необхідні ресурси, але й враховувати наявний досвід взаємодії суб'єктів у межах державно-приватного партнерства. Державно-приватне партнерство, попри взаємодію представників бізнесу й органів

державної влади, слід трактувати як мережеву форму співпраці в системі економічних відносин. При цьому йдеться про доволі часто не пов'язаних між собою суб'єктів у контексті конкретного проєкту з окресленим колом їхньої відповідальності [14].

Важливим аспектом державно-приватного партнерства є ідентифікація масштабів і меж відповідальності партнерів. Визначення такої відповідальності слугує підґрунтям для рівноправності у відносинах у межах проєкту державно-приватного партнерства та стимулює сторони до ефективної його реалізації. Формування та здійснення рівноправних відносин у межах державно-приватного партнерства зумовлює необхідність ідентифікування вже на початковому етапі відповідних ініціатив у межах проєкту. Важливо також аналізувати фінансовий потенціал проєкту державно-приватного партнерства, його переваги, а також потенційні ризики недосягнення визначених цілей [15].

На основі проведеного аналізу можна стверджувати, що в Україні гостро постають проблеми післявоєнного відновлення та модернізації інфраструктури, підвищення рівня життя та поліпшення соціальних умов домашніх господарств. Таким чином, перед органами державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів управління постають пріоритетні завдання, своєчасність розв'язання яких, окрім іншого, визначатиме й успіх європейської інтеграції країни. Очевидно, що на сучасному етапі для розв'язання таких завдань необхідними є насамперед достатня ресурсна база, кращий досвід, інноваційні підходи й методи роботи. Зasadничою проблемою, що особливо загострилася в умовах повномасштабної агресії проти України, є дефіцит фінансових ресурсів державних і місцевих органів влади для реалізації найважливіших проєктів відновлення країни.

Аналіз і узагальнення світового досвіду дають підстави стверджувати, що за таких обставин раціональним є запровадження та реалізація механізму державно-приватного партнерства, який передбачає налагодження співпраці з приватним сектором і таким чином відкриває можливості для ефективного розв'язання багатьох макро- та мікроекономічних завдань [15; 16]. Це стає можливим на основі використання не лише фінансових ресурсів приватного капіталу, але й успішного підприємницького досвіду, сучасних підходів до організації господарської діяльності, маркетингових та цілої низки інших інструментів.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна дійти висновку про те, що частина функцій держави щодо реалізації суспільних потреб і надання певних послуг може бути забезпечена приватним капіталом. У результаті поєднання можливостей держави та суб'єктів приватного підприємництва можна реалізувати довгострокові проєкти, які дозволять вирішувати питання сталого розвитку економіки та сприятимуть підвищенню національної кон-

курентоспроможності. Задоволення цілої низки соціальних потреб сприяє формуванню активних зв'язків у системі «держава – громадянське суспільство – приватний капітал».

Предметом подальших глибоких і системних наукових досліджень можуть бути підходи до обґрунтування напрямів розбудови механізму впливу державно-приватного партнерства на підвищення національної конкурентоспроможності в умовах поглиблення глобалізаційних процесів. Цілком очевидно, що недостатня активність у використанні потенціалу співпраці держави та приватного капіталу призводить до втрат суспільного добробуту й падіння конкурентоспроможності національних суб'єктів як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Козюк В., Гайда Ю., Шиманська О. Типологія держав добробуту, якість інститутів та екологічних благ у постсоціалістичних країнах. *Журнал європейської економіки*. 2019. Т. 18. №1 (68). С. 3–19.
2. Резнікова Н. В., Панченко В. Г., Іващенко О. А. Від ревізії економічної теорії до ревізії економічної політики: пастки нового макроекономічного консенсусу. *Економіка України*. 2021. № 3. С. 19–40. DOI: <https://doi.org/10.15407/есопотуukr.2021.03.019>.
3. Липов В. Непередбачувані наслідки і проблема забезпечення сталого розвитку. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 4. С. 7–28. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2021.04.007>.
4. Пікетті Т. Капітал у ХХІ столітті / пер. з англ. Н. Палій. Київ : Наш формат, 2017. 696 с.
5. Шарма Р. Передові країни. В очікуванні нового «економічного дива» / пер. з англ. А. Іщенко. Київ : Наш формат, 2018. 296 с.
6. Стадвелл Дж. Чому Азії вдалося. Успіхи і невдачі найдинамічнішого регіону світу / пер. з англ. О. Цихановська. 2-ге вид. Київ : Наш формат, 2022. 448 с.
7. Наїр Ч. Держава сталого розвитку. Майбутнє урядування, економіки та суспільства / пер. з англ. І. Гнатковська. Київ : Наш формат, 2020. 288 с.
8. Банерджі А., Дюфло Е. Дієва економіка для важких часів / пер. з англ. Р. Ключко. Київ : Наш формат, 2021. 416 с.
9. Бондар Н. М. Розвиток транспортної інфраструктури України на засадах державно-приватного партнерства : монографія. Київ : НТУ, 2014. 336 с.
10. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання : монографія. Харків : Магістр, 2019. 252 с.
11. Шулюк Б. С., Булавинець В. М. Практика та проблематика оцінювання результативності фінансових інструментів і важелів в процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 21. С. 59–65. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.21.59>.
12. Дергачова В. В., Кузнецова К. О. Державно-приватне партнерство як інституціональний інструмент інвестування економіки. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 111–116.

13. Verweij S., van Meerkerk I. Do public-private partnerships achieve better time and cost performance than regular contracts? *Public Money & Management*. 2021. Vol. 41, Iss. 4. P. 286–295. DOI: <https://doi.org/10.1080/09540962.2020.1752011>.
14. Evaluation of Public-Private Partnerships in Infrastructure / team leaders: R. Michelitsch, R. Szwedzki ; Office of Evaluation and Oversight (OVE). Washington : Inter-American Development Bank, 2017. 61 p. URL: <https://publications.iadb.org/en/evaluation-public-private-partnerships-infrastructure> (дата звернення: 10.11.2022).
15. Opara M., Rankin R., Ling R., Le T. Public-private partnership in Alberta, Canada: a path dependence perspective. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2022. Vol. 35, No. 9. P. 359–381. DOI: <https://doi.org/10.1108/AAAJ-02-2022-5682>.
16. Biygautane M., Neesham C., Al-Yahya K. O. Institutional entrepreneurship and infrastructure public-private partnership (PPP): Unpacking the role of social actors in implementing PPP projects. *International Journal of Project Management*. 2019. Vol. 37, Iss. 1. P. 192–219. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2018.12.005>.

REFERENCES

1. Koziuk, V., Hayda, Yu., & Shymanska, O. (2019). Typology of welfare state, quality of institutions and environmental goods in post-socialist countries [Typolohiia derzhav dobrobutu, yakist instytutiv ta ekolohichnykh blah u postsotsialistychnykh krainakh]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky – Journal of European Economy*, 18(1), 3–19 [in Ukrainian].
2. Reznikova, N. V., Panchenko, V. G., & Ivashchenko, O. A. (2021). Vid reviziyi ekonomichnoi teorii do revizii ekonomichnoi polityky: pastky novoho makroekonomichnoho konsensusu [From the revision of the economic theory to the revision of the economic policy: the traps of the new macroeconomic consensus]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 3, 19–40. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.03.019> [in Ukrainian].
3. Lypov, V. (2021). Neperedbachuvani naslidky i problema zabezpechennia staloho rozvytku [Unintended consequences and the problem of ensuring sustainable development]. *Ekonomika i prognozuvannâ – Economy and forecasting*, 4, 7–28. <https://doi.org/10.15407/eip2021.04.007> [in Ukrainian].
4. Piketty, T. (2017). *Kapital u XXI stolitti [Capital in the Twenty-First Century]*. N. Palii (Transl.). Nash format [in Ukrainian].
5. Sharma, R. (2018). *Peredovi krayiny. V ochikuvanni novoho “ekonomichnoho dyva” [Breakout nations: In Pursuit of the Next Economic Miracles]*. A. Ishchenko (Transl.). Nash format [in Ukrainian].
6. Studwell, J. (2022). *Chomu Azii vdalosia. Uspikhy i nevdachi naidynamichnishoho rehionu svitu [How Asia Works: Success and Failure in the World’s Most Dynamic Region]* (2nd ed.). O. Tsykhanovska (Transl.). Nash format [in Ukrainian].
7. Nair, Ch. (2020). *Derzhava staloho rozvytku. Maibutnie uriaduvannia, ekonomiky ta suspilstva [The Sustainable State: The Future of Government, Economy, and Society]*. I. Hnatkovska (Transl.). Nash format [in Ukrainian].
8. Banerjee, A., & Duflo, E. (2021). *Diieva ekonomika dlia vazhkykh chasiv [Good Economics for Hard Times]*. R. Klochko (Transl.). Nash format [in Ukrainian].
9. Bondar, N. M. (2014). *Rozvytok transportnoyi infrastruktury Ukrayiny na zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Development of transport infrastructure of Ukraine on the basis of public-private partnership]*. NTU [in Ukrainian].

10. Kruhlov, V. V. (2019). *Rozvytok derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini: mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання [Development of public-private partnership in Ukraine: mechanisms of state regulation]*. Mahistr [in Ukrainian].
11. Shulyuk, B. S., & Bulavynets, V. M. (2022). Praktyka ta problematyka otsiniuvannya rezultatyvnosti finansovykh instrumentiv i vazheliv v protsesi realizatsii proiektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Practice and problems of evaluating the performance of financial instruments and levers in the process of implementation of public-private partnership projects]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 21, 59–65. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.21.59> [in Ukrainian].
12. Dergachova, V. V., & Kuznietsova, K. O. (2018). Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak instytutsionalnyi instrument investuvannya ekonomiky [Public-private partnership as an institutional instrument of investment in the country's economic]. *Business Inform*, 1, 111–116 [in Ukrainian].
13. Verweij, S., & van Meerkerk, I. (2021). Do public – private partnerships achieve better time and cost performance than regular contracts? *Public Money & Management*, 41(4), 286–295. <https://doi.org/10.1080/09540962.2020.1752011>
14. Michelitsch, R., Szwedzki, R., Sembler, J. I., Haarsager, U., Carbajo, J., Murcia, J. F., Seiwald, R., Oliveira, P., Funes, A. R., Cabrera, M., & Sadeghi, P. (2017). *Evaluation of Public-Private Partnerships in Infrastructure*. Office of Evaluation and Oversight (OVE). Inter-American Development Bank. <https://publications.iadb.org/en/evaluation-public-private-partnerships-infrastructure>
15. Opara, M., Rankin, R., Ling, R., & Le, T. (2022). Public-private partnership in Alberta, Canada: a path dependence perspective. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 35(9), 359–381. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-02-2022-5682>
16. Biygautane, M., Neesham, C., & Al-Yahya, K. O. (2019). Institutional entrepreneurship and infrastructure public-private partnership (PPP): Unpacking the role of social actors in implementing PPP PROJECTS. *International Journal of Project Management*, 37(1), 192–219. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2018.12.005>

Стаття надійшла до редакції 22.11.2022

Стаття пройшла рецензування 10.12.2022

Стаття рекомендована до опублікування 23.12.2022

N. M. BONDAR

Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Economics, National Transport University, Ukraine, Kyiv

V. Yu. UMANTSIV

applicant for the educational-scientific degree Doctor of Philosophy of specialty 051 «Economics», National Transport University, Ukraine, Kyiv

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE SYSTEM OF ECONOMIC RELATIONS

Problem setting. Deepening of globalization processes in the 21st century was marked by the unfolding of a new era of interaction between the state as a social institution and

private capital, which is due to deep transformation and economic adaptation to the latest conditions. In the context of globalization processes, traditional forms of cooperation between the state and the private business sector are being transformed. The development of methodological platforms for the activation of economic cooperation between private capital and the state is one of the central problems both in the theoretical dimension and in the practical sense. It is indisputable that the potential for the development of private entrepreneurship can be fully utilized based on its combination with the capabilities of the state as an active subject of economic relations.

Analysis of recent research and publications. The issue of public-private partnership is attracting more and more interest among scientists and practitioners in view of its prospects. The authors reveal the change in approaches to the interpretation of the welfare state in the context of not only the expansion of the horizon of regulation of market processes, but also the formation of quality institutions and effective governance. Scientists come to the conclusion that modern economic policy is based on flexible approaches to the use of tools of fiscal and monetary regulation.

Development of economy takes place in the conditions of the rapid spread of information technologies, the permanent growth of public needs, complication of the possibilities of ensuring an effective combination of the components of sustainable development, and the strengthening of requirements for the harmonization of national and global interests. In this context, researchers analyze a wide range of wealth distribution problems and the evolution of the state's role in the mentioned processes.

Scientists determine the vectors of economic development taking into account the goals of sustainable development and ensuring sustainable economic growth, which combine the capabilities of the state and private capital. Researchers reveal the main steps in the successful progress of many countries and conclude that a number of them have entered the path of sustainable development thanks to the active role of the state in economic processes.

The purpose of the article is to analyze the essence of public-private partnership in the system of economic relations.

Presenting main material. It can be argued that the state and private capital entities, based on the use of their capabilities, form a kind of synergy of interaction, which makes it possible to activate economic development, ensure the provision of a wide range of services and achieve a number of socio-economic goals (Fig. 1). Under modern conditions of limited financial resources, the question of applying the model of public-private partnership as a way of implementing various programs is becoming relevant. On the basis of such a partnership, infrastructure projects are implemented, the technological level of the economy increases, the latest solutions are implemented, and risks are balanced.

Globalization processes dominating the world space lead to the intensification of cooperation, which creates certain advantages and benefits against the background of internal interaction. Under the conditions of deepening globalization processes, new tools are

becoming necessary every time to realize the potential of cooperation between the state and private capital. At the same time, it is necessary to take into account the peculiarities of the market potential and, on the basis of this, make full use of the state's capabilities. Scientific achievements in the field of intensification of cooperation between the state and private capital have become suitable for practical application, and applied results serve as an incentive for conducting further theoretical explorations and experimental searches in the future.

Public-private partnership is an effective mechanism for solving various tasks of the public sector with the use of private capital. In conditions of limited opportunities to attract the necessary investments for the implementation of socially significant projects at the national, regional or municipal levels, this type of partnership is often the only real mechanism for the activation of economic activity. In addition to economic motivation, the benefit of cooperation between public and private partners is associated with a number of economic effects and social development.

Conclusions and prospects for further research. On the basis of the conducted research, it can be concluded that part of the functions of the state regarding the implementation of public needs and the provision of certain services can be provided by private capital. As a result of combining the capabilities of the state and private business entities, it is possible to implement long-term projects that will allow solving the issue of sustainable economic development and contribute to increasing national competitiveness. Satisfaction of a whole range of social needs contributes to the formation of active connections in the “state – civil society – private capital” system.

The subject of in-depth and systematic scientific research for the future may be the approaches to building the mechanism of influence of public-private partnership on increasing national competitiveness in the conditions of deepening globalization processes. It is quite obvious that the lack of activity in using the potential of cooperation between the state and private capital leads to the loss of public welfare and a decrease in the competitiveness of national entities both in the domestic and foreign markets.

Short abstract for an article

Abstract. The article examines development of public-private partnership in the system of economic relations. The peculiarities of theoretical and practical aspects of the development of public-private partnership are analyzed. It was established that the use of various forms of public-private partnership gives it the opportunity to ensure the implementation of state functions. The directions for the implementation of public-private partnership as a tool for intensifying the interaction between the state and private capital are revealed. It was determined that the public-private partnership is a promising institutional tool, the use of which contains the potential to increase efficiency and ensure the most complete use of opportunities for the development of society based on the combination of public sector resources and private business entities.

Key words: public-private partnership, state, private capital, projects.

Article details:

Received: 22 November 2022

Revised: 10 December 2022

Accepted: 23 December 2022

Рекомендоване цитування: Бондар Н. М., Уманців В. Ю. Державно-приватне партнерство в системі економічних відносин. *Економічна теорія та право*. 2022. №4 (51). С. 6–19. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-51-4-6>.

Suggested citation: Bondar, N. M., & Umantsiv, V. Yu. (2022). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v systemi ekonomichnykh vidnosyn [Public-private partnership in the system of economic relations]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 4 (51), 6–19. <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2022-51-4-6> [in Ukrainian].